

Utfodring av suggor

Författare: Leif Göransson Agr. Dr. i Husdjurens utfodring och vård, 2010

FODER	2
SINSUGGOR.....	2
DIGIVANDE SUGGOR.....	3
UTFODRING	4
SINSUGGOR.....	4
DIGIVANDE SUGGOR.....	6

Foder

En modern hybridsugga har kapacitet att avvänja 30 smågrisar per år, vilket kräver ett näringsriktigt foder i tillräcklig mängd. När suggorna ger di är behovet av näringsämnen högt, men betydligt lägre under dräktigheten. Det innebär att kravet på tillförsel av främst aminosyror är lägre i sinfoder. Dessutom klarar sinsuggor att konsumera mer och kan därför ges fodermedel med högt fiberinnehåll. Generellt sett så utnyttjar suggor fiberrika fodermedel bättre än växande grisar.

När det gäller suggor varierar rekommendationerna för fodrets sammansättning mycket, främst gällande innehåll av aminosyror. Det beror på variation i djurmaterial, konsumtionsförmåga, djurens vikt och vad de förväntas prestera, främst i form av mjölk. Rekommendationer om högt innehåll av aminosyror till digivande suggor förutsätter ofta lågt dagligt energi-intag.

Sinsuggor

Sinsuggor kan äta mycket och fodret behöver därför inte innehålla så mycket energi per kg. Deras behov av aminosyror är inte speciellt högt eftersom de inte ansätter stora mängder kött eller ger di. Utmärkande för sinsuggfoder jämfört med digivningsfoder är därför

- Lågt aminosyrainnehåll per MJ
- Låg energihalt
- Högt fiberinnehåll

Det är möjligt att utfodra sinsuggor med fri tillgång om man exempelvis blandar in mycket betfiber (50-60% av TS) i fodret. Betfibern kan ges antingen torr i foder eller som ensilage med övriga näringskomponenter inblandade.

Ensilage av majs och gräs är också utmärkta fodermedel till suggor, men det är viktigt att ha kontroll över näringsinnehållet eftersom det ändras mycket med skördestadie. Klöver bör undvikas i ensilage och hö till suggor eftersom den innehåller östrogena substanser som kan orsaka omlöpningar, kastningar och små kullar.

Halm bidrar till suggans energiförsörjning, är viktig för djurens sysselsättning och har stressdämpande effekt.

Det är vanligt att man använder samma foder till sinsuggor som till digivande och då är det den sistnämnda djurkategorins krav som styr fodrets sammansättning.

Aktuella näringsrekommendationer för sinsuggor kommer att finnas på SLU:s hemsida från hösten 2009.

Digivande suggor

Kravet på digivande suggors prestation är högt. Kulltillväxten utgör ca 25% av suggans mjölmängd som i sin tur är direkt relaterad till suggans näringsförsörjning.

Energihalten i suggfoder skall vara ganska hög (>14,3MJ OE eller 10,8MJ NESugg per kg TS) för att foderintaget inte skall begränsas. Skandinaviskt djurmaterial har hög konsumtionsförmåga och våra digivande suggor klarar därför något lägre energihalt per kg torrs substans än många andra djurmaterial.

Konsumtionsförmågan varierar mellan individer och framförallt förstagrisare med stora kullar kan ha svårt att äta tillräckligt. Magra suggor som äter dåligt bör ges extra tillskott av ett energirikt foder med högt innehåll av samtliga näringsämnen.

Omgivningstemperaturen påverkar konsumtionen eftersom suggan har svårt att göra sig av med värmen som produceras när fodret tas om hand i kroppen. Foder med låg energihalt (MJ/kg TS) ger högre produktion av kroppsvärme än foder med hög. Därför ökar kravet på hög energihalt i fodret när temperaturen i stallet stiger. Konsumtionsproblem kan märkas av vid stalltemperaturer över 20°C.

Mjölken innehåller förutom energi, mycket protein, och suggans krav på aminosyror under diperioden är därför mycket högre än under dräktigheten. I takt med att kraven på fler avvanda grisar och högre kullvikter ökar, ökar också behovet av aminosyror.

Mineralämnena och vitaminer är andra livsviktiga näringsämnen som smågrisarna får via mjölken. E-vitamin och Selen är ämnen som ofta diskuteras i praktisk produktion eftersom smågrisarna ofta drabbas av brist efter avvänjning. Genom att ge mycket E-vitamin till suggorna, som överförs till smågrisarna via mjölken, så bygger smågrisarna upp en reserv och risken för störningar efter avvänjning minskar.

Flertalet råvaror som normalt används i foder till grisar kan också användas till suggor. Undantag är åkerböner och söt lupin som inte rekommenderas. Vitblommig åkerböna borde dock kunna användas, men rådet är då att noggrant följa produktionsresultatet när råvaran introduceras.

Suggor är speciellt känsliga för fusarietoxinet zearalenon som kan bildas på fältet och finnas i både spannmål och halm. Vid problem med omlöp och kastningar skall foder och halm analyseras för innehåll av detta gift.

Aktuella näringsrekommendationer för digivande suggor kommer att finnas på SLU:s hemsida från hösten 2009.

Utfodring

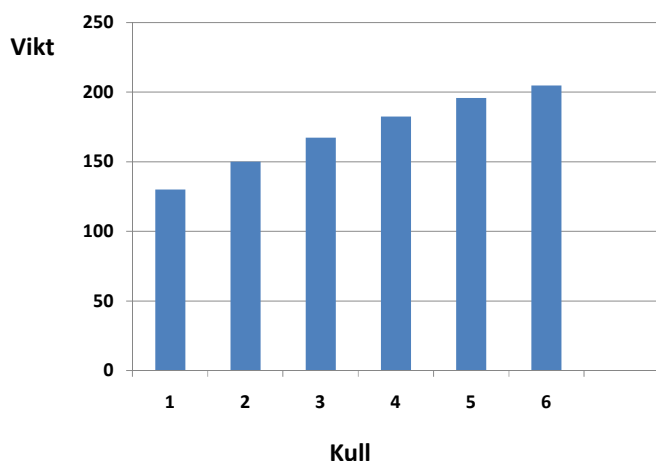
Sinsuggor

Eftersom sinsuggorna endast får 25-30% av vad de kan äta blir konkurrensen om fodret stor och individuell utfodring med instängning är därför en viktig åtgärd. Om suggorna hålls i mindre boxar med trågutfodring måste de grupperas efter storlek och ålder så att alla får chans att äta.

Oavsett system så är det fördelaktigt att utfodra en gång per dag. Arbetet med instängning och extra utfodring av djur med dåligt hull minskar och konkurrensen om foder i boxar med grupputfodring blir inte lika stor.

Blötoutfodring är det vanligaste sättet att tilldela foder och det är viktigt att inte ha för många suggplatser per ventil (max 4) för att alla skall få chansen till samma fodermängd. De stora suggorna lär sig att stå där fodret kommer och därför är det extra viktigt att utfodra en gång per dag och ha ett foder med så mycket vätska att det snabbt rinner ut.

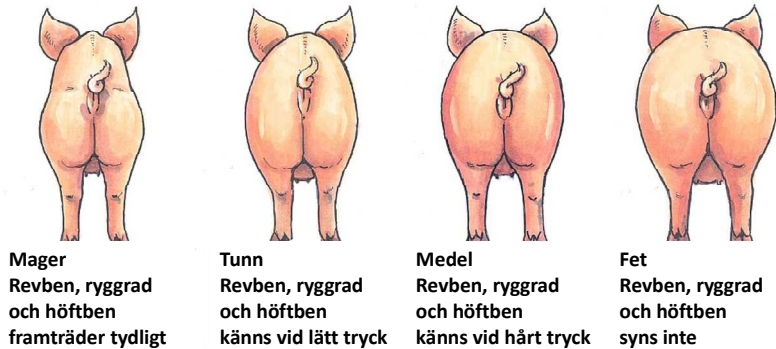
Suggan ökar 15-20 kg per kull i egen vikt mellan 1:sta till 6:te kull

Under sinperioden måste suggan återhämta den vikt hon tappat under föregående diperiod och därutöver öka ca 40 kg (egen vikt + kull). Utfodringen under sinperioden ”styr” suggans viktökning och energireserv. Efter bedömningsskalan skall suggan vara ”medel” när hon grisar.

Bedömning av suggornas hull

Källa: Dansk Svineproduktion, Info Svin

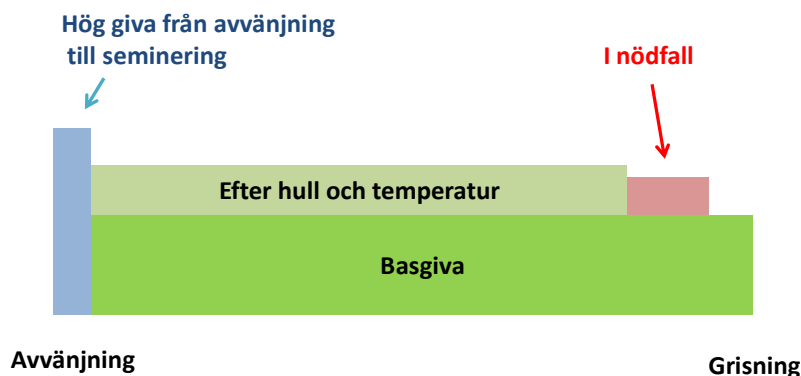

Sinsuggans utfodring steg för steg

1. Från avvänjning till seminering ges suggan så mycket foder hon vill äta eller ca 75MJ OE (= 56MJ NEsugg) per dag.
2. Vid seminering sänks givan till sintidsgiva som anpassas efter suggan hull och temperaturen i stallet. Dagsgivan för suggor i normalt hull rekommenderas vara 31MJ OE (=23MJ NEsugg) per dag. Magra suggor ges mer foder (36-50MJ OE/dag = 27 – 38MJ NEsugg). Sinsuggor på djupströ i oisolerade utrymmen behöver extra energi när temperaturen faller under 15°C (+0,64 MJ OE/°C under 15°C = 0,48MJ NEsugg).
3. Från 3 veckor före grisning sänks givan till 31MJ OE (= 23MJ NEsugg) per dag för att minska risken för difeber. Suggor som av någon anledning fortfarande är tunna

ges extra, men givan måste reduceras senast 7 dagar före grisning.

Princip för utfodring av sugsugor

Utfodringen av sugsugorna kräver stor uppmärksamhet eftersom

- För lite foder ger sämre hållbarhet och lägre smågrisvikter vid födelse
- För mycket foder ger feta sugor med grisningsproblem och sämre aptit under diperioden

Sintidsutfodring i korthet

- ✓ Utfodra en gång per dag
- ✓ Anpassa fodergivan individuellt
- ✓ Ge riklig tillgång av halm med god hygienisk kvalitet
- ✓ Låg fodergiva under sen dräktighet minskar risken för difeber
- ✓ Styr hullet med fodergivan

Digivande sugor

Smågrisarnas vikt vid avvänjning är helt beroende av suggans mjölkproduktion eftersom deras totala intag av foder under diperioden endast är ca 0,5 kg per gris. Kullens viktökning är ca ¼-del av suggans mjölkproduktion. Det innebär att en sugga med 12 grisar vid avvänjning som väger 9,5kg i medeltal producerar ca 400kg mjölk under diperioden.

För att klara en så hög mjölkproduktion krävs mycket foder. De första 2-3 dagarna efter grisning får suggan behålla sintidsgivan en eller 2 gånger per dag och därefter sker en successiv ökning till maxgiva under 5-10 dagar. För flertalet högproducerande sugor innebär det så mycket foder de orkar äta eller ca 120MJ OE (=90MJ NESugg) per dag. Är suggan fet och har en liten kull måste givetvis givan begränsas.

Samtidigt som fodergivan börjar höjas, ändras också antalet utfodringar per dag så att suggan får 3 eller 4 gånger när hon kommer upp till full fodergiva.

Om suggan inte kan äta den mängd foder hon behöver skall man ge ett smakligt tillskott med extra mycket näring.

En lyckad utfodringsstrategi ger suggor vid avvänjning som befinner sig mellan ”tunn” och ”medel” enligt hullbedömningskalan. Magra suggor vid avvänjning löper större risk att komma i brunst senare, löpa om och eller få färre levande födda i efterföljande kull.

Difeber är en komplikation som är knuten till utfodringen och risken kan minskas genom att:

- Ge låg dagsgiva (max 31MJ OE = 23MJ NEsugg) de sista 3 veckorna före grisning
- Individuell utfodring
- God tillgång av hygieniskt bra halm
- Byte av foder (i besättningar med sin- och digivningsfoder) senast en vecka före grisning
- Extra vatten i tråget till nygrisade suggor

OBSERVERA att difeber inte alltid yttrar sig som tydligt sjuka djur. Symtomen kan också vara högre dödlighet hos smågrisarna dagarna efter grisning orsakad av lägre mjölkproduktion. Vid misstanke om problem skall alla suggornas rektaltemperatur mätas 12-24 timmar efter grisning. En hög frekvens av suggor med temperatur över 39,5°C i kombination med hög smågrisdödlighet indikerar subklinisk difeber.